

	Pag.
II. — Verosimilius est, subdiaconatum esse proprii nominis sacramentum.	348
ARTIC. V. — <i>De sacro Diaconatus ordine.</i>	352
Diaconatus est sacramentum proprie dictum.	353
QUÆRES: <i>Quid de Diaconissis sentiendum?</i>	358
ARTIC. VI. — <i>De Sacerdotio.</i>	359
I. — Presbyteratus est sacramentum proprie dictum.	360
II. — Episcopatus, prout includit potestatem et jus conferendi ordines aliaque officia hierarchica exercendi, est verum ordinis sacramentum.	360
ARTIC. VII. — <i>De excellentia Episcoporum.</i>	364
I. — Jure divino Episcopi presbyteris superiores sunt quoad potestatem ordinis	364
II. — Jure divino Episcopi antecellunt presbyteris etiam quoad potestatem jurisdictionis	365
ARTIC. VIII. <i>De sacrarum ordinationum materia et forma.</i>	375
I. — Materia essentialis ordinationis Episcopi est 1º. impositio libri Evangeliorum, et 2º. impositio manuum; adeoque duplex partialis unam totalem constituens: forma vero utrique respondens adæquata est hæc: <i>Accipe Spiritum sanctum</i>	377
II. — Materia necessaria necessitate sacramenti in ordinatione presbyteri apud Latinos est duplex partialis unam totalem constituens; et similiter duplex forma: 1º. Instrumentorum, scilicet calicis cum vino et patenæ cum hostia sive pane porrectio cum verbis sive forma: <i>Accipe potestatem offerendi sacrificium, etc.</i> 2º. Impositio manus secunda, sive ultima, quæ fit a solo Episcopo cum forma: <i>Accipe Spiritum sanctum.</i>	379
III. — Duæ etiam sunt apud Latinos partiales materiæ et formæ in ordinatione Diaconorum: 1º. Impositio manus Episcopi cum hac forma: <i>Accipe Spiritum sanctum ad robur, etc.</i> 2º. Traditio libri Evangeliorum cum hac forma: <i>Accipe potestatem legendi Evangelium, etc.</i>	383
IV. — Materia ordinationis Subdiaconorum et forma est similiter duplex partialis: 1º. Traditio calicis vacui cum patena vacua, cui respondens forma est: <i>Videte, cujusmodi ministerium vobis traditur, etc.</i> 2º. Traditio libri Epistolarum cum hac forma: <i>Accipite librum Epistolarum, etc.</i>	383
V. — Materia et forma ordinum minorum est sequens: <i>Acolythatus</i> est 1º. traditio urceoli vacui cum forma: <i>Accipe urceolum, etc.</i> 2º. candelabri cum cereo extincto; forma est: <i>Accipe ceroferarium cum cereo, etc.</i> <i>Exorcistatus</i> materia est traditio libri Exorcismorum; forma: <i>Accipe et commenda memoriæ, etc.</i> <i>Lectoratus</i> materia est liber Lectionum; forma: <i>Accipe, et esto verbi Dei zelator, etc.</i> <i>Ostiariatus</i> materia est clavium traditio; forma: <i>Sic age, quasi redditurus Deo rationem, etc.</i>	384
ARTIC. IX. — <i>De ministro sacramenti ordinis.</i>	394
I. — Minister ordinarius sacramenti ordinis est solus consecratus Episcopus.	395
II. — Sacerdos simplex non est minister extraordinarius Presbyteratus, hoc est, non potest hunc ordinem alteri conferre, etiam ex commissione Ecclesiæ vel summi Pontificis.	398
III. — Sacerdos simplex etiam probabilius non est minister extraordinarius Diaconatus.	401

	Pag.
IV. — Potest tamen sacerdos simplex ex concessione Ecclesiæ conferre subdiaconatum; item ordines minores.	402
V. — Valida est ordinatio facta ab Episcopo improbo, intruso, hæretico, schismatico, excommunicato, deposito, simoniaci.	403
ARTIC. X. — <i>De subjecto ordinationis.</i>	417
I. — Subjectum capax ordinationis est solus, et omnis mas baptizatus.	417
II. — Absolute invitæ ordinatio omnino invalida est.	419
ARTIC. XI. — <i>De continentia sacris ordinibus annexa.</i>	424
I. — In Ecclesia latina clerici omnes in majoribus ordinibus constituti, hoc est, Episcopus, Presbyter, Diaconus, Subdiaconus ad perpetuam tenentur continentiam, adeo ut ordine sacro suscepto nec possint contrahere matrimonium, nec matrimonio uti, si quod ante susceptionem sacri ordinis contraxerint	425
II. — Obligatio, quam habent majores clerici, servandi continentiam, non est ex jure naturæ; nec ex jure divino; sed solum ex jure ecclesiastico.	425
III. — Probabilius est, obligationem continentiam in majoribus clericis esse immediate ex voto.	426
IV. — Recte et omnino convenienter sacris ordinibus continentia ab Ecclesia adjuncta fuit.	427
V. — Nunquam licitum fuit in Ecclesia latina Episcopis, Presbyteris et Diaconis vel uti uxore ducta ante ordinationem, vel ducere uxorem post ordinationem.	431
VI. — Nunquam permissum fuit in Ecclesia græca matrimonium contrahere post susceptos ordines: nec licuit Episcopis et Presbyteris græcis in primis Ecclesiæ temporibus uxoribus uti ante ordinationem ductis.	432

DISSERTATIO II.

DE MATRIMONII SACRAMENTO.

Decretum Concilii Florentini de matrimonio pro Armenis.	435
Canones Concilii Tridentini de sacramento matrimonii	436

CAPUT I. — DE SPONSALIBUS.

ARTIC. I. — <i>Quid sint sponsalia de futuro? Quem pariant effectum et quam obligationem?</i>	438
I. — Sponsalia de futuro sunt promissio vera, voluntaria et deliberata, mutua, expressa signo externo sensibili, futuri matrimonii inter personas jure habiles.	438
II. — Ex sponsalibus valide contractis duplex præcipue effectus producitur. <i>Primus</i> est obligatio justitiæ contrahendi suo tempore matrimonium cum persona, cui promisit. <i>Secundus</i> est impedimentum publicæ honestatis.	440
III. — Obligatio justitiæ orta ex sponsalibus est gravis.	441
IV. — Si mutuo contrahentium consensu nuptiis præfixus est certus terminus temporis, hic observandus est, nisi postea aliter inter eos conveniret, vel justa causa excuset: si vero non sit præfixus certus terminus, per	

	Pag.
se loquendo tunc tantum implenda probabilius est promissio, quando pars altera, cui facta est promissio, id exigit, idque si commode possit.	441
V. — Sponsalia ad exigentiam partis alterius implere nolens sine justa causa, primo monendus est; sique renuat pertinax, per competentia juris remedia a competente iudice per se loquendo potest, et debet compelli.	442
ARTIC. II. — <i>De arrhis et pœna sponsalibus apposita.</i>	443
I. — Ante sententiam iudicis non est obligatio in conscientia solvendi duplum legale.	444
II. — Nec est obligatio in conscientia restituendi arrhas conventionales sive duplicatas, sive triplicatas, ante sententiam iudicis, si de hoc expresse non convenit inter contrahentes; secus vero si, ut ante restituerentur, inter eos convenisset.	444
III. — Invalide sponsalibus apponitur pœna, solvenda etiam ab eo qui juste resiliit: recte tamen et valide apponitur solvenda ab injuste resiliente.	446
ARTIC. III. — <i>De sponsalibus impuberum</i>	448
I. — Non valent sponsalia inita ante completum perfecte ætatis septennium, licet malitia suppleat ætatem.	449
II. — Sponsalia ab impuberibus contracta et habentibus usum rationis valent, sicque impuberes obligant. Possunt tamen reclamare et resilire facti puberes: nisi forte pubertati proximi contraxissent sponsalia cum iuramento; quo casu facti puberes non nisi mutuo consensu ea possunt dissolvere.	450
ARTIC. IV. — <i>An valeant sponsalia clandestine contracta, vel sine scitu et consensu parentum? Item metu gravi injusto extorta?</i>	455
I. — Sponsalia clandestine, sive sine testibus et parochis contracta valida sunt, et per se licita.	456
II. — Sponsalia a liberis sine parentum consensu inita, licet ordinarie sint illicita, sunt tamen per se valida.	456
III. — Sponsalia metu gravi injusto extorta probabilius valida sunt.	458
ARTIC. V. — <i>Quibus ex causis sponsalia dissolvi possint?</i>	462
I. — Sponsalia non solum morte naturali, sed et superstite utroque desponsatorum multis ex causis dissolvi possunt.	462
II. — Dum unus sponsorum emittit votum castitatis, vel suscipiendi ordines; vel votum ingredi Religionem; vel si Religionem ingrediatur præcise, professione nondum secuta, hoc ipso alter acquirit facultatem resiliendi.	465
III. — Votum ingrediendi Religionem, vel ingressus ipse, seclusa professione, non dissolvit sponsalia ex parte voventis, vel ingredientis: neque etiam votum castitatis, vel suscipiendi ordines.	466

CAPUT II. — DE NATURA MATRIMONII.

ARTIC. I. — <i>Quæ sit essentia matrimonii?</i>	469
I. — Usus matrimonii licet licitus sit, et honestus per se; non tamen est de essentia matrimonii quomodocumque sumpti.	470

	Pag.
II. — Essentia matrimonii <i>active</i> sumpti, in fieri et pro contractu, consistit in mutuo consensu exterius expresso.	471
III. — Essentia matrimonii <i>passive</i> sumpti vel in facto esse, consistit in nexu illo vel vinculo indissolubili resultante ex ipso contractu, vel consensu mutuo maris et femine.	471
ARTIC. II. — <i>An et sub qua ratione matrimonium sit verum novæ Legis sacramentum?</i>	474
I. — Matrimonium ante legem Evangelicam nunquam fuit veri nominis sacramentum	474
II. — Matrimonium sub ratione contractus est in lege Evangelica veri nominis sacramentum	475
ARTIC. III. — <i>An solum et omne matrimonium fidelium sit sacramentum?</i>	479
I. — Matrimonium inter non baptizatos stat quidem in ratione contractus civilis; non tamen est veri nominis sacramentum, sed solum in sensu latiori.	480
II. — Matrimonium contractum a non baptizatis non fit sacramentum præcise per subsequentem baptismum, si convertantur; probabile tamen est fieri, si suscepto baptismo renovent consensum	480
III. — Matrimonium fidelis cum infideli non est proprie dictum sacramentum, ne quidem ex parte fidelis.	482
IV. — Matrimonium contractum a fidelibus per procuratorem valet, cæteris paribus, tum in ratione contractus, tum in ratione sacramenti.	483
V. — Licet Christus contractum matrimoniale elevaverit in sacramentum; potest tamen a fidelibus contrahi matrimonium, quod valeat in ratione contractus, quin simul sit sacramentum.	485
ARTIC. IV. — <i>Quis sit minister sacramenti matrimonii?</i>	488
Minister sacramenti matrimonii non est parochus, vel sacerdos, sed sunt ipsi contrahentes, sacramentum hoc sibi mutuo administrantes.	488
ARTIC. V. — <i>Quæ sit materia et forma sacramenti matrimonii?</i>	507
I. — Materia adæquata hujus sacramenti non videtur convenienter poni posse præcise in consensu interno	507
II. — Corpora contrahentium, seu jus vel dominium in corpora in ordine ad usum conjugalem, sunt materia remota et circa quam; non proxima et ex qua.	508
III. — Materia proxima hujus sacramenti et forma sunt ipsi contrahentium actus, quibus sibi mutuo corpora, vel mutuuum in ea dominium in ordine ad conjugalem usum tradunt, et traditionem acceptant.	508

CAPUT III. — DE CONSENSU AD MATRIMONIUM REQUISITO.

ARTIC. I. — <i>An ad valorem matrimonii semper necessarius sit consensus contrahentium, et qualis esse debeat?</i>	510
I. — Ad matrimonium etiam sub ratione vinculi, adeo necessarius est mutuus consensus, ut ejus defectus saltem nulla sive seculari, sive ecclesiastica potestate suppleri possit.	510
II. — Consensus debet esse verus, deliberatus, mutuus, saltem moraliter simultaneus, publicus ubi viget constitutio Tridentini, liber ab errore et metu	511

- ARTIC. II. — *Utrum consensus conditionalis sufficiat ad matrimonium?* 512
- I. — Matrimonium sub conditione repugnante substantiæ matrimonii est nullum. 513
- II. — Conditiō possibilis de præterito vel de præsentī, contractus matrimonialis valorem non suspendit; sed vel statim nullus est non existente conditione, vel statim valet ea existente. 513
- III. — Conditiō impossibilis adjecta matrimonio illud saltem pro foro externo non viciat. 514
- IV. — Spectato foro externo, valet etiam matrimonium regulariter statim ut absolutum, cui apponitur conditiō impossibilis *de jure* sive turpis de futuro, non repugnans substantiæ matrimonii. 514
- V. — Matrimonium sub conditione de futuro necessaria, est absolute validum. 514
- VI. — Matrimonium sub conditione honesta indifferente, aut contingente de futuro, non valet absolute ante eventum conditionis, sed usque ad hunc suspenditur. 514
- VII. — Probabilius est, matrimonium sub conditione honesta, indifferente, aut contingente de futuro, posita conditione consequi valorem absolutum tam in ratione contractus, quam sacramenti, sine novo consensu, modo prior non revocatus fuerit. 515
- ARTIC. III. — *Utrum ad valorem matrimonii filiorumfamilias sit necessarius parentum consensus?* 517
- I. — Matrimonia a filiisfamilias contracta, parentibus sive insciis sive invitis, nec jure naturali nec divino nec humano irrita sunt; nec proinde magistratus vel parentes possunt suo arbitrio ea vel rata facere, vel irrita. 518
- II. — Concilium Tridentinum condidit legem disciplinæ universalis, vi cujus generaliter rata firmaque manerent matrimonia contracta sine consensu parentum. 519
- ARTIC. IV. — *An et quo jure metus matrimonium invalidet?* 522
- I. — Metus gravis injuste incussus nec jure divino nec jure naturali, sed solo jure ecclesiastico invalidat matrimonium. 522
- II. — Matrimonium metu gravi et injusto extortum, invalidum est; etiamsi a metu passo fuerit juramento firmatum. 523

CAPUT IV. — DE UNITATE MATRIMONII.

- ARTIC. I. — *An licita sit polygamia successiva? et quæ Ecclesiæ tum latinæ, tum græcæ circa secundas et ultiores nuptias fuerit disciplina?* 524
- I. — Nec secundæ nuptiæ, nec ultiores jure divino illicitæ sunt aut irritæ. 525
- II. — Nec Ecclesia latinæ unquam secundas et ultiores nuptias aut irritas aut illicitas fecit, vel judicavit. 525
- III. — Ecclesia græca secundas nuptias nunquam illicitas vel censuit, vel fecit. 527
- IV. — Satis probabile est, trigamiam in quibusdam orientalibus Ecclesiis habitam fuisse illicitam, saltem jure ecclesiastico, licet non irritam. 528
- V. — Vi præsentis disciplinæ apud Græcos tertiæ nuptiæ non nisi in certis casibus valide contrahi possunt; quartæ vero nunquam. 529
- ARTIC. II. — *Quo jure polygamia simultanea prohibita sit?* 529
- I. — Polygamia, sive pluralitas uxorum simultanea, est jure divino prohibita. 530
- II. — Polygamia etiam juri naturali adversatur. 531
- III. — Ex concessione tamen divina post diluviū usque ad legem Evangelicam licita fuit polygamia simultanea. 531

CAPUT V. — DE INDISSOLUBILITATE MATRIMONII.

- ARTIC. I. — *Utrum matrimonium infidelium sit absolute indissolubile quoad vinculum?* 536
- I. — Matrimonium infidelium qua talium, sive quamdiu neuter conjugum ad fidem convertitur, est penitus indissolubile quoad vinculum, sive consummatum sit, sive non. 536
- II. — Matrimonium tamen infidelium etiam consummatum dissolvi potest quoad vinculum, si alter conjux convertatur ad fidem, alter vero converso vel cohabitare nolit, vel non velit nisi cum creatoris contumelia, vel eum pertrahendo ad peccatum. 537
- III. — In præsentī statu Ecclesiæ, etiam videtur probabilius, posse solvi matrimonium quoad vinculum, si pars infidelis converti nolit, licet de cætero pacifice cohabitare vellet. 538
- ARTIC. II. — *Utrum in Lege veteri licite daretur libellus repudii, eoque matrimonium solveretur quoad vinculum inter Judæos?* 540
- Licite, ex concessione divina, inter Judæos dari poterat libellus repudii, eoque matrimonium dissolvebatur quoad vinculum. 540
- ARTIC. III. — *An matrimonium fidelium consummatum possit dissolvi quoad vinculum?* 542
- Dogma catholicum est atque orthodoxa veritas, et ab ipso nascentis Ecclesiæ primordio ad nostra usque tempora propagata Ecclesiæ traditio, excepta morte, nulla ex causa, ne quidem fornicationis, solvi posse matrimonii inter fideles consummati vinculum. 543
- ARTIC. IV. — *An et quo jure professio religiosa dirimat matrimonium ratum, etiam quoad vinculum?* 553
- I. — Matrimonium, quod est ratum tantum, per solemnem alterius conjugum in Religione approbata professionem, dirimitur quoad vinculum. 553
- II. — Vis dirimendi matrimonium ratum professioni religiøsæ concessa, probabilius non ex jure naturali, nec divino, sed ex jure ecclesiastico antiquissimo et ab Apostolorum temporibus introducto immediate descendit. 554
- ARTIC. V. — *Utrum summus Pontifex dispensare possit in matrimonio rato?* 557
- Potest summus Pontifex, dum gravis causa exigit, dispensare in matrimonio rato. 557

CAPUT VI. — DE IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

- ARTIC. I. — *Penes quem sit potestas statuendi impedimenta matrimonii?* 561
- I. — Datur in Ecclesia potestas statuendi impedimenta matrimonii, non tantum impedientia, sed etiam dirimentia. 562
- II. — Nec Episcopis, nec aliis prælatis inferioribus competit potestas inducendi impedimenta saltem dirimentia. 563
- III. — Nec princeps secularis, etiamsi potestate absoluta ferendi leges gaudeat, statuere potest impedimenta matrimonii subditis suis fidelibus; sed potestas ea soli Ecclesiæ competit, adeoque Romano Pontifici; ac Concilio universali. 563

ARTIC. II. — <i>An de facto in Germania, aliisque provinciis septentrionalibus, ligentur heterodoxi impedimentis matrimonii jure solum ecclesiastico dirimentibus, ut proinde invalida censeantur eorum matrimonia tali cum impedimento contracta?</i>	569
Probabilius est, in Germania aliisque provinciis septentrionalibus de facto non ligari heterodoxos impedimentis matrimonii dirimentibus, jure tantum ecclesiastico statutis; proinde valida censenda esse eorum connubia tali cum impedimento contracta	569
ARTIC. III. — <i>Quot et quæ sint impedimenta impediencia matrimonii?</i>	577
De jure novo quatuor sunt, hoc expressa versiculo: <i>Sacratum tempus, vetitum, sponsalia, votum.</i>	577
ARTIC. IV. — <i>Quæ sint impedimenta dirimentia matrimonii?</i>	579
Jure novo sunt quindecim, scilicet: <i>Error, conditio, votum, cognatio, crimen, cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, affinitas, clandestinitas, impotentia, ætas.</i>	579

